

Vragen uit chat- Werkconferentie Geweld in Gezinnen.

- U zegt dat de dialoog erg belangrijk is in problemen in de relationele sfeer. Wanneer er sprake is van een stoornis, zoals narcisme, werkt dialoog, bijv in scheiding, juist averechts. Zo houdt de dader namelijk toegang tot zijn/haar slachtoffers, vaak onbewust gefaciliteerd door hulpverleners. Hoe kijkt u hier tegen aan?

Al live beantwoord

- Wat maakt het zo relevant dat de hulpverlener net zo belangrijk is als de cliënt?

Al live beantwoord

- Hoe zorg je voor het eigen kind in jou wat geraakt wordt als je werkt met daders of slachtoffers?

Ik kan deze vraag eigenlijk alleen goed beantwoorden door terug te grijpen op het concept van de parentificatie, ik noemde dit in mijn verhaal, toen ik zei dat Miranda (in de documentaire Dit ben ik) nog steeds zorgde voor haar neef, in contextuele termen noemen wij dit parentificatie. Dit houdt in dat je als kind bijdraagt aan het gezinsfunctioneren. Miranda deed dit door zichzelf op te offeren, ze was bang dat haar oma een hartaanval zou krijgen als zij over het misbruik zou horen. Om haar oma te sparen hield zij haar mond. Omdat Miranda dit deed ten koste van zichzelf, noemen we het destructieve parentificatie. Als het geven op een positieve manier bijdraagt aan je ontwikkeling noemen we het constructieve parentificatie.

Nagy, grondlegger van de contextuele benadering, gaat er vanuit dat alle kinderen geven, iedereen is dus geparentificeerd, ook professionals. Dit kan constructief bijdragen aan wie we zijn, maar ook destructief. Doorgaans nemen we onze geparentificeerde rol mee onze volwassenheid in. Als we thuis bemiddelden in conflicten, doen we dit vaak op het werk ook; als we in opstand kwamen tegen machtsmisbruik, doen we dit doorgaans op het werk ook. Het is van belang dat we onze parentificatie kennen, zodat als het met ons aan de haal gaat in een cliëntsituatie, we vanuit onze professionele en volwassen rol als het ware het kind in onszelf aan de hand kunnen nemen en kunnen laten zien dat er andere oplossingen zijn, dan de automatische patronen waar het geparentificeerde innerlijke kind in schiet. Dat kind in ons hoeft niet weg, het kan niet en het zou niet terecht zijn, het heeft ten slotte hard gewerkt om bij te dragen en te geven. Maar we moeten vanuit een volwassen en bewuste positie bewust handelen en die keuzes maken die passen bij de situatie.

Ik werk vaak met matroesjka poppetjes om dit verduidelijken, dat zijn die Russische houten poppetjes, met steeds kleinere poppetjes erin. Dit maakt zichtbaar, dat wij allemaal een kind in ons meedragen en dat dit kind het soms overneemt. Naarmate het volwassen deel meer in balans is, heeft het kind in ons rust. De beste zorg voor ons innerlijke kind is dus dat we ervoor zorgen dat ons volwassen deel in balans is en dat we ons geparentificeerde kind kennen, erkenning geven voor wat het geïnvesteerd heeft, maar het ook herkennen als ze teveel de regie overnemen en we niet meer constructief in contact met de ander kunnen zijn.

Het zal duidelijk zijn dat hier nog veel meer over te zeggen is, parentificatie is een centraal onderdeel van de contextuele theorie; maar voor het bestek van deze vraag laat ik het hierbij.

- Hoe kan je omgaan met 'negatieve' gevoelens, vaak onverwacht, tijdens een gesprek, zoals afkeer, boosheid

Ook hier is het vaak, zij het niet altijd, ons innerlijke kind dat geraakt wordt. Bij boosheid of afkeer, wordt er vaak iets in onszelf geraakt, dan verwijst het naar persoonlijke ervaringen en kwetsing. Zaken waar we nog niet klaar mee zijn, dan kan er onverwacht iets in ons opgeroepen worden, waardoor de ander ons boos maakt. Het is onvermijdelijk dat ons dit (soms) overkomt, maar we hebben de verantwoordelijkheid om hier op een professionele

manier mee om te gaan. Vaak wordt hier onder verstaan dat we het weg stoppen, maar dat is niet per definitie de juiste keuze. Vraag is meer hoe we onze eigen emoties vruchtbaar kunnen maken voor het gesprek. Dat lukt niet als we ze voor onszelf ontkennen of als ze het gesprek gaan domineren. Benoemen wat je voelt kan dan net zo adequaat zijn als het parkeren ervan.

Zo begeleidde ik ooit een gezin waarvan de vader nogal intimiderend was in zijn verschijning en manier van doen. In het verleden was hij tov moeder zeer gewelddadig geweest, dit was al jaren geleden, maar de laatste tijd hing er door een aantal gebeurtenissen in het gezin weer veel spanning in de lucht. Iedereen liep op eieren. Toen deze vader een keer iets met nadruk tegen mij wilde zeggen en zich hierbij breed maakte, voorover boog en mij met een boze blik aankeek, gaf ik aan dat hij mij een beetje bang maakte met die houding. Ik had me voorgenomen dat ik hem deze feedback zou geven als de gelegenheid zich voor zou doen, omdat er al een aantal gesprekken een enorme dreiging in de kamer hing. De vader in kwestie kreeg een verbaasde glimlach op zijn gezicht, ontspande en zei toen: Bang?! voor mij!? Dat hoeft toch helemaal niet? Vervolgens kregen we een goed gesprek over zijn uitstraling, agressieregulatie en het effect van zijn opgekropte boosheid ten opzichte van anderen.

Het benoemen van mijn gevoel, op een respectvolle manier, brak het gesprek open en maakte de sfeer veiliger. Bovendien was het voor zijn partner een illustratie van hoe je ingewikkelde thema's bespreekbaar kunt maken en dat dit constructieve openingen geeft.

Ik wil nog toevoegen dat niet alle reacties die we hebben voortkomen uit ons (gekwetste) innerlijke kind. Huiselijk geweld kan ons rechtsgevoel schokken en heftige emoties teweeg brengen.

Soms stuiten we hierbij op onze eigen overtuigingen en ervaringen, soms ook op onze maatschappelijke waarden en normen, er worden (regelmatig) ten slotte strafbare feiten gepleegd.

In al deze situaties geldt hetzelfde als wat ik hiervoor heb beschreven, ook dan moet niet de emotie het van ons laten overnemen. We moeten ons bewust zijn van wat er met ons gebeurt en steeds kunnen reflecteren in het moment. Op basis van de situatie maken we een professionele afweging, waarbij we ons laten leiden door de vraag, wat de beste optie is die we voor handen hebben om tot een constructieve interventie te komen.

Daarbij gaat het steeds om het herstellen van veiligheid (korte termijn) en het werken aan het vertrouwensklimaat binnen de relaties in de familie (lange termijn), met het oog op het belang voor de jongste generaties.